

شئون امامت
از نگاه علامه طباطبایی (ره)
و آیت الله جوادی آملی

نویسنده:

معصومه رجبی

www.ketab.ir

انتشارات رویش بهاری

(rooyeshebahari)

سرشناسه	: رجبی، معصومه، ۱۳۶۳ -
عنوان و نام پدیدآور	: شئون امامت از نگاه علامه طباطبایی (ره) و آیت‌الله جوادی آملی / معصومه رجبی.
مشخصات نشر	: کرج: رویش بهاری، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ۱۹۶ ص.
شابک	: ۴ - ۵۳ - ۴۸۷۱ - ۶۲۲ - ۹۷۸.
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیفا
موضوع	: امامت -- جنبه‌های قرآنی
موضوع	: Imamate -- Qur'anic teaching
موضوع	: امامت -- دفاعیه‌ها
موضوع	: Imamate -- Apologetic works
رده‌بندی کنگره	: BP۲۲۳/۵
رده‌بندی دیوبی	: ۲۹۷/۴۵۲
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۹۸۳۸۳۷۰

شئون امامت

عنوان: شئون امامت از نگاه علامه طباطبایی (ره) و آیت‌الله جوادی آملی

نویسنده: معصومه رجبی

طراح جلد: گروه طراحی پلکان

ناشر: رویش بهاری

مدیرتولید: امیر حیدری

شابک: ۴ - ۵۳ - ۴۸۷۱ - ۶۲۲ - ۹۷۸.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شناسه: ۱۵۳۹

۱۸۰۰۰۰ تومان

نوبت چاپ: اول پاییز ۱۴۰۳

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

تهران، خیابان انقلاب، پلاک ۱۲۷۸، واحد ۹ - تلفن: ۳۶۶۳۱۳۸۷ - همراه: ۰۹۳۹۸۱۰۵۹۹۳

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
پیشگفتار.....	۵
مقدمه.....	۷

بخش اول کلیات

شئون امامت.....	۱۱
امامت در لغت.....	۲۰
امامت در اصطلاح.....	۲۲
معنای امامت در اصطلاح قرآن.....	۲۵
شخصیت‌شناسی آیه‌الله جوادی آملی.....	۲۹
اندیشه‌ها.....	۳۰
عترت پژوهی.....	۳۱
آثار و تألیفات.....	۳۳
شخصیت‌شناسی علامه طباطبایی (ره).....	۳۵
آثار علامه طباطبائی (ره).....	۳۷

بخش دوم

مقام امامت به عنوان مبنای شئون و تحلیل شأن ولایت از نظر علامه طباطبایی (ره) و

آیت‌الله جوادی آملی

فصل اول.....	۴۱
تعریف امامت از دیدگاه علامه طباطبایی (ره).....	۴۱
حقیقت امامت در کلام علامه طباطبایی (ره).....	۴۵
مراتب امامت از دیدگاه علامه (ره).....	۴۶
امامت و هدایت باطنی.....	۴۶
آگاهی امام از حقایق درونی.....	۵۰

۵۱	نتایج دیدگاه علامه (ره).....
۵۲	شان ولایت از دیدگاه علامه طباطبائی (ره).....
۵۳	مفهوم «ولایت».....
۵۴	ولایت در جامعه اسلامی از دیدگاه علامه طباطبائی (ره).....
۵۵	اقسام ولایت در قرآن.....
۶۱	فصل دوم.....
۶۱	حقیقت امامت و رهبری جامعه از دیدگاه آیت‌الله جوادی آملی.....
۶۶	مراتب امامت از دیدگاه آیت‌الله جوادی آملی.....
۶۶	رهبری و نقش امام در هدایت باطنی انسان‌ها به ملکوت.....
۷۳	ولایت از دیدگاه علامه جوادی.....
۷۶	ولایت تکوینی و تشریعی.....
۷۶	ولایت در قرآن.....
۷۸	ولایت عامه و ولایت خاصه.....
۸۰	امامت تکوینی و تشریعی.....

بخش سوم

ضرورت امامت از دیدگاه علامه طباطبائی (ره)

و آیت‌الله جوادی آملی به عنوان مبنای شئون

۸۵	فصل اول.....
۸۵	دلایل عقلی ضرورت امام از دیدگاه آیت‌الله جوادی آملی.....
۸۷	دلایل عقلی ضرورت امام دیدگاه علامه طباطبائی (ره).....
۹۷	فصل دوم.....
۹۷	دلایل نقلی ضرورت امام از دیدگاه آقای جوادی آملی.....
۹۷	اولین دلیل نقلی.....
۹۸	دلیل نقلی دوم.....
۱۰۱	دلایل نقلی ضرورت امام از علامه طباطبائی (ره).....
۱۰۱	دلیل نقلی اول.....
۱۰۲	دلیل نقلی دوم.....

دلیل نقلی سوم.....	۱۰۴
آیه.....	۱۰۴
دلیل نقلی چهارم.....	۱۰۶
فصل سوم.....	۱۰۷
دیدگاه آیت‌الله جوادی آملی از کلمات در آیه «اذ ابتلی...».....	۱۰۷
دیدگاه علامه از کلمات در آیه «اذ ابتلی...».....	۱۱۴

بخش چهارم

عصمت امام از نظر علامه طباطبائی (ره)
و آیت‌الله جوادی آملی به عنوان مبنای شئون

فصل اول.....	۱۱۹
عصمت امام از نظر علامه طباطبائی (ره).....	۱۱۹
فصل دوم.....	۱۲۵
تحلیل مفهوم عصمت و دلایل آن.....	۱۲۵
معنای عصمت.....	۱۲۶
عصمت علمی.....	۱۲۷
ویژگی عصمت در اهل بیت (علیه‌السلام).....	۱۳۰
سرچشمه عصمت.....	۱۳۱
فصل سوم.....	۱۳۳
دلایل عقلی عصمت از دیدگاه علامه طباطبائی (ره).....	۱۳۳
اولین دلیل عقلی (نقض غرض الهی).....	۱۳۳
دومین دلیل عقلی (ائمه حافظ شرع).....	۱۳۵
لزوم امر به معروف و نهی از منکر.....	۱۳۷
دلایل نقلی عصمت از دیدگاه علامه طباطبائی (ره).....	۱۴۱
اولین دلیل نقلی (حدیث ثقلین).....	۱۴۱
دومین دلیل نقلی (حدیث سفینه‌ی نوح).....	۱۴۲
عصمت امام از نظر آیت‌الله جوادی آملی.....	۱۴۳

۱۴۴.....	دلایل عقلی عصمت از دیدگاه جوادی آملی.....
۱۴۷.....	دلایل نقلی عصمت از دیدگاه جوادی آملی.....
۱۴۷.....	اولین دلیل نقلی (آیه تطهیر).....
۱۴۸.....	دومین دلیل نقلی (آیه امامت).....
۱۵۱.....	جمع‌بندی.....

بخش پنجم

دیدگاه علامه طباطبائی(ره) و آیت‌الله جوادی آملی درباره حکومت و مرجعیت امام به
عنوان شئون امام

۱۵۵.....	فصل اول.....
۱۵۵.....	حاکمیت الهی در آیات قرآن کریم از دیدگاه آیت‌الله جوادی آملی.....
۱۵۸.....	حاکمیت دینی.....
۱۶۱.....	انتصاب معصوم از طرف خداوند سبحان.....
۱۶۲.....	ولایت تشریعی و ولایت به معنای حکومت و سرپرستی.....
۱۶۶.....	قلمرو ولایت به معنای حکومت و سرپرستی.....
۱۶۷.....	امور مختص به مقام ولایت.....
۱۷۱.....	ولایت پشتوانه نبوت و امامت.....
۱۷۵.....	فصل دوم.....
۱۷۵.....	حاکمیت و مرجعیت از دیدگاه علامه طباطبائی(ره).....
۱۷۵.....	مفناشناسی مرجعیت دینی.....
۱۷۶.....	ضرورت مرجعیت دینی.....
۱۷۷.....	حجت بودن کلام پیامبر و امامان (علیهم‌السلام).....
۱۷۹.....	جانشینی و مرجعیت علمی امام.....
۱۸۱.....	مرجعیت دینی و علمی امام در حدیث ثقلین.....
۱۸۵.....	نتیجه‌گیری.....
۱۸۹.....	فهرست منابع.....

پیشگفتار

امامت به معنای پیشوا و انسانی است که به قول یا فعل یا کتاب او اقتدا شود؛ چه حق باشد یا باطل و جمع آن ائمه است. علامه، امامت را مقام تفسیر حقیقت ماهیت امامت و ولایت در ایصال به مطلوب را از مقومات آن می‌داند و آیت‌الله جوادی آملی به معنای هدایت باطنی و ملکوتی و هدایت به معنای ایصال به مطلوب است که با تعریف علامه هماهنگی دارد. لذا این کتاب تلاش نموده است شئون امام را از دیدگاه علامه طباطبائی (ره) و آیت‌الله جوادی آملی مورد تحلیل و بررسی قرار دهد. نتایج حکایت از آن دارد که مقام امامت، عصمت و ضرورت نصب امام از مبانی شئون محسوب شده و ولایت، حکومت و مرجعیت دینی از شئون امام به حساب می‌آیند. علامه طباطبائی (ره) و علامه جوادی، در بیان ضرورت امامت از دیدگاه عقلی تقریباً اتفاق نظر داشته‌اند چرا که علامه جوادی آملی مسئله ضرورت وجود امام را لازمه اجرای قانون الهی می‌داند و علامه نیز با استناد به زندگی اجتماعی انسان و اینکه عقل به تنهایی برای هدایت و سعادت بشریت راهگشا نیست ضرورت امامت را اثبات کردند؛ لذا امامت، برای هدایت جامعه بشری امری ضروری است و این امر ضروری دارای شئون متعددی است. هر دو بزرگوار برای اثبات عصمت از ادله عقلی و نقلی بهره برده‌اند و بر اساس عصمت امام، شئون امام شئونی معصومانه است. نیز ولایت، حاکمیت جامعه و مرجعیت دینی، از دیدگاه دو بزرگوار، از شئون امامت است.

مقدمه

امامت یعنی کسی که رهبری امتی را بر عهده دارد همچنان که در مرحله اعمال ظاهری رهبر و راهنما است، در مرحله حیات معنوی نیز راهنما است و علاوه بر ارشاد و هدایت ظاهری، نوعی هدایت و جنبه معنوی دارد که از سنخ عالم تجرد است و به وسیله این نورانیت باطن، ذاتش در قلوب شایسته مردم تصرف می نماید و آن ها را به کمال می رساند. این تعریف علامه با این تعریف آیت الله جوادی آملی که امام را شخصیتی ارزشمند می داند که وجود نبوتی اش نیازهای والای جامعه بشر را تامین می کند و وجود ملکوتی اش فرشتگان عالم مثال و ملکوت را راه می نماید و وجود جبروتی اش حاملان عرش و سکاکی ملائکه اعلی را به کمال لایقشان دعوت می کند و بر عهده دارد، بسیار نزدیک و هم نظر می باشد.

مسئله امامت و مطالب پیرامون آن، پس از بحث توحید و نبوت از مهم ترین مسائل اعتقادی شیعه است. از همین رو سخن گفتن در مورد آن و بیان ویژگی ها و شرایط آن امری خطیر است که تنها سالکان وادی معرفت می توانند حق مطلب را نسبت به آن ادا کنند.

- عالمان دین، به ویژه متکلمان اسلامی درباره امامت در دو مقام بحث می کنند:

۱. امامت خاصه که درباره شخص امام، ویژگی های او و راه

شناختش و... بحث می کند.

۲. امامت عامه که ناظر بر ضرورت وجود امام، ادله و براهین، شرایط و اوصاف امام و... است.

بی‌تردید بررسی شئون امامت نقش بسیار مهم و کلیدی نزد شیعیان دارد تا آنجا که اعتقاد به آن یکی از اصول و ارکان مذهب تشیع است، به طوری که بدون این اعتقاد دیگر نمی‌توان کسی را شیعه خواند. در واقع باید بررسی شود که آیا امامت جایگاهی نزد شیعه دارد؟ آیا پیشینه‌ای از این مبحث در منابع متکلمان اسلامی وجود دارد؟ البته در منابع مربوطه، مطالب بسیار مهم و ارزشمند در مورد جایگاه امامت وجود دارد که بسیاری از این ادله و مطالب کاربردی و قابل استفاده و استناد می‌باشد.

بنابراین، در کتاب حاضر سعی بر آن شده است که با بهره‌گیری از دیدگاه‌های دانشمندان بزرگ اسلامی علامه محمدحسین طباطبائی (ره) و آیت‌الله جوادی آملی به بررسی تطبیقی شئون امامت از دیدگاه این دو عالم پرداخته شود. هدف از ارائه این کتاب، تبیین و تشریح جایگاه امامت در مکتب تشیع و مقایسه و تطبیق نظر دو عالم بزرگ شیعه به مسئله امامت می‌باشد.